

Metodický list INVESTIČNÍ POZICE VŮČI ZAHRANIČÍ

I. Metodické podklady

Balance of Payments and International Investment Position Manual, the sixth edition, International Monetary Fund, Washington, D.C., 2009, (zkráceně Manuál platební bilance, BPM6);

International Reserves and Foreign Currency Liquidity: Guidelines for a Data Template, International Monetary Fund, Washington, D.C., 2012;

OECD Benchmark Definition of Foreign Direct Investment, the fourth edition, Organisation for Economic Co-operation and Development, 2008;

External Debt Statistics: Guide for Compilers and Users, International Monetary Fund and others, 2013, (zkráceně 2013 EDS Guide);

System of National Accounts, European Commission, International Monetary Fund, Organisation for Economic Co-operation and Development, United Nation, World Bank, 2008, (2008SNA)

II. Definice a obsah

Investiční pozice vůči zahraničí (IP) je statistickým výkazem, který udává hodnotu finančních aktiv rezidentů určité ekonomiky, které jsou buď pohledávkami za nerezidenty, nebo jsou ve formě zlata drženého jako rezervní aktivum a dále hodnotu závazků rezidentů vůči nerezidentům, k určitému okamžiku.

Rozdíl aktiv a závazků je **Čistou pozicí vůči zahraničí** a reprezentuje buď čistou pohledávku nebo čistý závazek ekonomiky vůči zbytku světa.

Struktura IP odpovídá funkčním kategoriím definovaným v Manuálu, jde tedy o Přímé investice, Portfoliové investice, Finanční deriváty, Ostatní investice a Rezervní aktiva. Ostatní investice se ještě dále člení na Ostatní účasti, Oběživo a vklady, Půjčky, Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy, Obchodní úvěry a zálohy, Jiné pohledávky a závazky a Zvláštní práva čerpání. Další členění všech položek Investiční pozice respektuje charakteristiku toho kterého druhu aktiva a následuje členění podle základních sektorů (Centrální banka, Instituce přijímající vklady kromě centrální banky, Vláda a Ostatní sektory) a dále členění podle časového hlediska.

Struktura IP je ekvivalentní třídění a uspořádání položek ve Finančním účtu, Prvotních důchodech a v Účtu ostatní změny finančních aktiv a pasiv, což umožňuje především snazší reconciliaci. **Reconciliace** je vysvětlení změn ve výkazech IP vztažených ke dvěma různým okamžikům v čase. Tyto změny mohou nastat jednak prostřednictvím čistých přírůstků a úbytků finančních aktiv a závazků, tedy transakcemi zachycenými ve Finančním účtu a jednak prostřednictvím Ostatních změn v objemu, Kurzových změn a Ostatních cenových změn, tedy toků zachycených v Účtu ostatní změny finančních aktiv a pasiv.

III. Principy sestavování Investiční pozice vůči zahraničí

- zachycovány jsou pouze vztahy mezi rezidenty a nerezidenty, přičemž pro určení rezidenství je rozhodující ekonomický zájem účastníků transakce,
- oceňování pozic tržními cenami (nejsou-li tržní ceny k dispozici, lze použít účetní hodnoty);
- pro jednotlivé položky IP jsou odděleně zachycovány aktiva a pasiva, tzv. brutto báze;
- stavy zachycené v investiční pozici, které znějí na cizí měnu, se na CZK přepočítávají kursem platným ke dni sestavení investiční pozice.

IV. Zdroje a vykazující subjekty

a) statistické výkazy a přehledy:

- Měsíční výkaz o devizové a korunové pozici ČNB a obchodních bank,
- Měsíční specifikace vládních úvěrů údaje získávané z analytické databáze Ministerstva financí ČR
- Měsíční a čtvrtletní výkazy o zahraničních aktivech a pasivech podniků,
- Měsíční výkazy o cenných papírech podle jednotlivých cenných papírů na vlastní a cizí účet,
- Statistické šetření v oblasti přímých investic (roční),

b) administrativní zdroje dat:

- doplňující informace od obchodních bank a z různých útvarů ČNB,
- informace (pravidelné i na vyžádání) od Českého statistického úřadu, Ministerstva financí ČR, Burzy cenných papírů Praha, Centrálního depozitáře cenných papírů, Katastrálního úřadu aj.,

c) informace z médií,

d) vlastní propočty ČNB.

V. Charakteristika časové řady

- Investiční pozice České republiky vůči zahraničí je sestavována od roku 1993;
- pro roky 1993 - 1999 je k dispozici na roční bázi;
- počínaje údaji sestavenými ke konci března 2000 jsou data čtvrtletní;
- Investiční pozice je publikována kromě CZK i v EUR a v USD; pro kursový přepočtení je používán kurz platný ke dni sestavení investiční pozice;
- data za roky 1993 – 2007 jsou pouze technicky převedena z archivních dat původně sestavených podle předchozí verze manuálu pomocí převodního můstku vypracovaného Mezinárodním měnovým fondem;
- od roku 2008 jsou data sestavena z dostupných zdrojů přímo dle metodiky BPM6.

VI. Metodické změny v časové řadě

- od 31.12.1997 je stav základního kapitálu u přímých investic v zahraničí i zahraničních investic v České republice zvyšován o reinvestované zisky;
- od 31. 3. 2000 jsou v investiční pozici vykazovány finanční deriváty;
- počínaje 31. 12. 1997 jsou úvěrové vztahy (půjčky, dodavatelské úvěry) mezi investory a jejich majetkovými účastmi z ostatních investic zařazeny pod přímé investice (přímé investice-dluhové nástroje);
- od 31. 3. 2000 jsou devizové rezervy ČNB podrobněji členěny; zlato v nich zahrnuté je oceňováno tržní cenou (dříve se používala cena 42,22 USD za trojskou uncii);
- od 31. 3. 2000 jsou nově vykazovány i zásoby zlata nezahrnované do devizových rezerv;
- od 31. 3. 2008 jsou zařazeny aktiva a pasiva položky Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy;
- od 30. 9. 2009 jsou do IP zahrnuty závazky plynoucí z alokace Zvláštních práv čerpání.

Hlavní změny metodiky v BPM6

- klasifikace sektorů je konzistentní s klasifikací v 2008SNA;
- je zdůrazněn a vysvětlen účet Ostatních změn finančních aktiv a pasiv;

- prostřednictvím uspořádání a třídění položek IIP je zdůrazněna provázanost s ekvivalentními položkami Finančního účtu, Prvotních důchodů a Ostatních změn především z důvodů rekoniace;
- přímé zahraniční investice byly celkově přehodnoceny (v souladu s OECD Benchmark Definition of Foreign Direct Investment), ať již jde o třídění v pojmech kontroly a vlivu, o pojetí řetězce investic a sesterských společností, o prezentaci na hrubé bázi (princip aktiv/pasiv);
- do Ostatních investic byly jako samostatné položky zavedeny Ostatní účasti (nezahrnované jako přímé investice), Pojistné, penzijní a standardizované záruční programy a Závazky plynoucí z alokace Zvláštních práv čerpání;
- je zavedena konvence pro rozlišování odpisu dluhu a odpuštění dluhu;
- aktiva a pasiva osob měnících rezidentství (transfery migrantů) jsou překlasifikovány jako Ostatní změny;
- detailní přehled změn oproti předchozí verzi Manuálu je uveden v 8. kapitole BPM6;

VII. Termíny publikace

- Investiční pozice vůči zahraničí je publikovaná jako předběžná v termínech stanovených ECB a podle publikačního harmonogramu ČNB koordinovaného s harmonogramem ČSÚ na zveřejňování údajů statistiky národních účtů (cca 85 dní po skončení vykazovaného období);
- revize Investiční pozice vůči zahraničí se řídí zásadami revizní politiky stanovenými Eurostatem a ECB pro oblast statistik platební bilance;
- publikování konečné verze Investiční pozice vůči zahraničí navazuje na výsledky ročního šetření ČNB v oblasti přímých investic.